

МАТЕРИАЛИ ПО ПРОЦЕСА СРЕЩУ ГЮСТАВ ФЛОБЕР

Превод от френски: [Неизвестен], —

chitanka.info

ОБВИНИТЕЛНА РЕЧ НА ПРОКУРОРА ГОСПОДИН ЕРНЕСТ ПИНАР

Господа, започвайки това заседание, прокуратурата е изправена пред трудност, която не може да бъде отмината. Тя не се отнася до същността на обвинението — накърнение на обществения и религиозния морал; това са може би твърде широки, неясни понятия, които трябва да се уточнят. Но тъй като ни предстои да обсъждаме въпроса с разумни и опитни хора, лесно ще бъде да разграничим коя страница от книгата е насочена срещу религията и коя срещу морала. Трудността не е в обвинението, тя по-скоро е в обема на произведението, което трябва да обсъдите. Става дума за цял роман. Когато ви бъде представена статия от вестник, веднага личи къде започва и къде свършва закононарушението; прокуратурата прочита статията и я предоставя на вашето внимание. Тук обаче не става дума за вестникарска статия, а за отпечатването на цял роман, който започва от 1 октомври и завършва на 15 декември в шест книжки на „Ревю дьо Пари“ от 1856 година. Как да постъпим при това положение? Какво трябва да предприеме прокуратурата? Да изчете целия роман? Невъзможно. Но, от друга страна, ако се прочетат само инкриминираните текстове, обвинението ще прояви прекалена строгост. Могат да ни кажат: „Щом не разглеждате нещата от всички страни, щом отминавате всичко останало освен инкриминираните текстове, явно е, че задушавате разискванията, като стеснявате материала за обсъждане.“ Има само един път да се избегне тази двойна неприятност и той е следният: да ви разкажа първо целия роман, без да го четем, и после да отделим инкриминираните текстове и да отговорим на възраженията, които евентуално биха могли да се повдигнат срещу обвинението.

Какво е заглавието на романа? — „Мадам Бовари“. Заглавие, само по себе си неказващо нищо особено. Има и подзаглавие — „Провинциални нрави“. То също не обяснява мисълта на автора, но вече дава да се подразбере нещо. Авторът не е пожелал да следва

никаква философска система — истинска или лъжлива, а да обрисова битови картини, и то какви картини!!! Съпругът, с когото започва и завършва произведението, не е главният герой. Очевидно образът на госпожа Бовари е в основата на романа.

Разказвам, не цитирам. Виждаме съпруга в колежа и трябва веднага да подчертаем, че в детето ясно се отгатва бъдещият мъж. Той е мудро, стеснително момче и когато постъпва в колежа, не може да произнесе правилно дори името си, а го изрича слято „Шарбовари“. Учи мъчно, невъзприемчив е. Никога не е пръв, но и никога не е последен в класа; тип, ако не на лош, то поне на предизвикващ смях ученик в колежа. След това отива да следва медицина в Руан, където майка му наема стая у един бояджия на четвъртия етаж. Полека-лека успява да завърши не особено блестящо образованието си и става помощник-лекар. Единствената му страст е играта на домино. Такъв е господин Бовари.

Майка му го оженва за една вдовица от Диеп, добродетелна и грозна, четиридесет и пет годишна жена, с хиляда и двеста ливри рента. Нотариусът, у когото са парите ѝ, заминава за Америка и госпожа Бовари умира при тази неочаквана новина. Такъв е първият брак на господин Бовари.

Останал вдовец, той пожелава да се ожени повторно. Не му е необходимо да обмисля дълго; веднага се сеца за дъщерята на един съсед чифликчия, госпожица Ема Руо, която е предизвикала подозренията на покойната госпожа Бовари. Помощник-лекарят отива у чифликчията; нещата бързо се уреждат. Бракът е сключен, господин Бовари е щастлив и единствената му грижа е да отгатва желанията на жена си.

Дотук почти се изчерпва ролята на господин Бовари. В центъра на книгата вече се явява госпожа Бовари.

Господа, обичала ли е госпожа Бовари мъжа си и опитвала ли се е изобщо някога да го обича? Не, още от началото тя мечтае за съвсем други неща. Собственикът на съседния замък поканва на едно празненство лекаря и съпругата му. Там тя вижда херцог дьо Лавердиер, който жъне успехи в двора; танцува с един виконт и е обзета от непознато смущение. От този миг започва да живее по нов начин. Не може да понася вече мъжа си и всичко, което я заобикаля. Един ден, когато търси нещо в едно чекмедже, одрасква с тел пръста

си — това е сватбеният ѝ букет. За да я разсее, господин Бовари се премества в Йонвил. Тук се извършва първото падение.

Стигаме до втора книжка на списанието.

Госпожа Бовари пристига в Йонвил и първият човек, върху когото спира поглед, е Леон Дюпюи — помощник на нотариуса. Този млад човек трябва да замине за столицата да учи право. Всеки друг съпруг би се обезпокоил от посещенията на студента, но господин Бовари е наивен и вярва в добродетелта на жена си; неопитният Леон изпитва същите чувства. Той заминава, пропуска случая, но, разбира се, се появяват нови случаи. В съседство живее господин Родолф Буланже (както виждате, аз само разказвам). Той е тридесет и четири годишен, с груб темперамент, имал е лесни победи сред жените, в момента любовница му е една актриса. Родолф забелязва госпожа Бовари, която е млада, очарователна, и решава да я направи своя любовница. Постига лесно това. Явяват се три случая: селскостопанската изложба, едно посещение в дома на лекаря, една разходка в гората с коне, където се извършва падението. Следват срещи в замъка на Родолф и в градината на лекаря. Любовниците достигат до връхната точка на сладострастието! Госпожа Бовари моли Родолф да я отведе със себе си, той не посмява да ѝ откаже, но ѝ пише писмо, в което ѝ доказва, че това е невъзможно. Госпожа Бовари се разболява, треската убива любовта, но болестта остава. Така завършва втората част.

Стигам до третата. Падението с Родолф довежда до религиозна реакция за много кратко време. Госпожа Бовари отново ще пропадне. Съпругът смята, че е необходимо за здравето ѝ да посещава спектакли, затова ѝ осигурява ложа в Руан. Там тя среща Леон Дюпюи, който вече следва в Париж и не е така неопитен. Той я поканва да се срещнат, тя го извиква в катедралата; когато си тръгват, Леон ѝ предлага да я отведе с файтон. Падението се извършва във файтона! Нови срещи в дома на лекаря и в една квартира в Руан. Умората от тази любов започва, стигаме до отчаянието — последната част на романа.

Госпожа Бовари е водила разкошен живот, харчила е безразборно, подписвала е полици, които не може да плати. Тя трябва да намери на всяка цена пари, отива дори у Родолф, който не може да ѝ вземе три хиляди франка; остава ѝ само един изход — да поиска прошка от мъжа си? Не. Да се обясни с него? Не. Съпругът би ѝ

простил, а това е унижение, което тя не може да понесе, и се самоотравя. Погребват я в сватбената ѝ рокля...

Един ден Шарл Бовари отваря бюрото ѝ и намира портрета на Родолф, писмата му и писмата на Леон. Мислите, че престава да я обича? Нищо подобно. Напротив, той се възбужда, той се възторгва от тази жена, която други са притежавали, от представата за страстните мигове, които тя им е подарила, и от този миг изоставя пациентите си, семейството си, докато най-сетне го намират мъртъв в градината, стиснал в ръка къдрица от черните коси на Ема.

Ето това е романът. Разказах го изцяло. Заглавието му е „Мадам Бовари“, но вие може да му дадете друго заглавие, много по-точно — „История за изневерите на една провинциална жена“.

Господа, първата част от моята задача е изпълнена; разказах ви романа, сега ще цитирам и след цитатите ще се очертаят двете закононарушения: накърнение на обществения морал и накърнение на религиозния морал. Накърнението на обществения морал ще ви изложи, като ви покажа сладострастните картини, описани в романа, а накърнението на религиозния морал — с порочните образи, примесени към святи неща, за които не бива да се говори. Стигам до цитатите, ще бъда кратък, защото вие сами можете да прочетете целия роман. Ще се ограничи с четири момента: първо, любовта и падението с Родолф, второ, пробуждането на, религиозното чувство между двете изневери, трето, падението с Леон и четвърто, смъртта на госпожа Бовари.

Преди да дам тези четири момента, позволете ми да се запitam с какви багри, с какво перо е нарисувал господин Флобер своя роман, защото романът е картина и би следвало да узнаем към каква школа принадлежи писателят и с какви средства е обрисувал портрета на своята героиня!

Основният цвят на автора, позволете ми да ви го кажа, е сладострастието — преди, по време на падението и след него! Героинята, като дете на десет или дванадесет години, учи в Манастира на урсулинките. Ето какво пише авторът:

„Когато отиваше на изповед, измисляше дребни грехове, за да остане по-дълго време коленичила в полумрака, със склучени ръце и лице до решетката под шепота на свещеника. Думите годеник, съпруг, небесен любовник и вечен брачен съюз, които се повтарят в проповедите, пораждаха дълбоко в душата ѝ неочаквани сладости.“

Естествено ли е едно малко момиче да си измисля грехове? Естествена ли е цялата тази картина, в която детето сякаш изпитва сладострастна тръпка...

Подобни чувства изпитва госпожа Бовари и когато отива на бала в двореца на херцога...

Тя танцува. Ето какви чувства изживява по време на танца:

„Отначало почнаха бавно, после се понесоха по-бързо. Въртяха се; всичко около тях се въртеше: лампите, мебелите, ламперията и паркетът — като диск върху ос. Когато минаваха край вратите, край на роклята на Ема се закачаше в неговите панталони. Краката им се вмъкваша един между друг. Той навеждаше очи към нея, а тя вдигаше поглед към него; тя се зашемети, спря се. Отново се понесоха; и с по-бързо движение виконтът я увлече, изчезна с нея в дъното на галерията, дето, задъхана, тя едва не падна и за миг облегна глава на гърдите му. После, като продължаваха да се въртят, но вече по-полека, той я отведе до мястото ѝ. Тя се облегна на стената и закри очи с ръка.“

Вярно е, че така се танцува, но от това танцът не става по-морален.

Да вземем госпожа Бовари при най-обикновени обстоятелства — винаги и навсякъде същите багри, същата сладострастна нотка...

Сега вече познавате госпожа Бовари в обикновения живот, когато тя не предизвиква никого, когато още не е прегрешила, когато е напълно невинна, известни ви са основните багри на картината. Авторът извънредно грижливо, с великолепен стил е обрисувал тази жена. Но показал ли е нейния ум? Не. Сърцето ѝ? Не. Душата ѝ? Не. Физическата ѝ красота? Също не. В замяна на това обаче той дава блестящ портрет на госпожа Бовари след прелюбодеянието. Картината е преди всичко изпълнена със сладострастие и красотата на госпожа Бовари е предизвикателна красота.

Стигам до четирите важни цитата. Ще посоча четири сцени от романа, както казах вече: първата — любовта с Родолф, втората — възвръщането към религията, третата — любовта с Леон и четвъртата — смъртта.

Да видим първата. Госпожа Бовари е пред падението... Ще дам един цитат от срещата между Ема и Родолф на селскостопанската изложба.

„Те се гледаха. Пресъхналите им устни тръпнеха от върховно желание; и пръстите им отпаднало, без усилие се сплетоха.“

Това са предпоставките на падението. Да прочетем описанието на самото падение.

„Щом усети меката земя, конят на Ема препусна в галоп. Родолф галопираше до нея...“

Те са вече в гората...

„— Не постъпвам добре, не постъпвам добре — повтаряше тя. — Луда съм, че ви слушам.

— Защо?... Ема! Ема!

— О, Родолф!... — каза бавно младата жена, като се отпусна на рамото му.

Роклята ѝ се закачи за кадифената му дреха. Тя отметна назад бялата си шия, напрегната от въздишки, и цяла в сълзи, изнемогнала, като потрепери дълго и закри лице, тя се отдаде.“

Тя става, след като е изпитала умората на сладострастието, и се връща в семейното огнище, където я чака съпругът, който я обожава. Но изпитва ли угризение на съвестта тази жена след първото прегрешение, след първата изневяра, след първото падение? Не. Високо вдигнала чело, тя влиза в дома си, горда с изневярата.

„Но когато се видя в огледалото, тя се учуди от лицето си. Никога очите ѝ не бяха изглеждали тъй големи, тъй черни, тъй дълбоки. Нещо неуловимо тънко, разляно по цялото ѝ лице, я преобразяваше.

Тя си повтаряше: «Имам любовник, любовник!», наслаждавайки се от тая мисъл, също както би се наслаждавала от мисълта, че преживява едно съзряване. Значи, ще изпита най-сетне тия любовни радости, тая треска на щастие, които беше се отчаяла да чака. Тя навлизаше в нещо чудесно, дето всичко щеше да бъде страст, унес, опиянение.“

Така след първата грешка, след първото падение тя възхвалява изневярата, възвеличава прелюбодеянието, неговата поезия, сладострастие. Ето, господа, кое според мен е най-опасното, много позбездно, отколкото самото падение.

Господа, всичко бледнее пред възхвалата на прелюбодеянието, дори последните нощни срещи.

Цитирам:

„За да й съобщи, че е дошъл, Родолф хвърляше шепа пясък върху щорите. Тя изведнъж скачаше; но понякога трябваше да чака, защото Шарл имаше манията да бърби до камината и не свършваше. Нетърпението я разкъсваше; ако можеше, би го изхвърлила с поглед през прозореца. Най-после тя започваше нощния си тоалет; после вземаше книга и продължаваше да чете много спокойно, сякаш четенето я забавляваше. Но Шарл, който беше легнал вече, я викаше.

— Ела най-после, Ема — казваше той, — време е.

— Да, ще дойда! — отговаряше тя.

Но тъй като свещите светеха право в очите му, той се обръщаше към стената и заспиваше. Със затаен дъх тя се измъкваше усмихната, трепетна, необлечена.

Родолф имаше голяма наметка. Той я завиваше цяла в нея, хващаше я през кръста и без да продума, я отвеждаше в дъното на градината.

Седяха в беседката на същата пейка от гнили вършини, на която някога през летните вечери Леон я гледаше тъй влюбено. Сега тя почти не мислеше за него.

Звездите блестяха през безлистните клони на жасмина. Те чуваха реката, която течеше зад тях, от време на време по брега изпращаваха сухите тръстики. В тъмнината тук-там изпъкваха едри сенки и от време на време, трепвайки в едно и също движение, те се възправяха и се навеждаха като безкрайни черни вълни, които прииждаха, за да ги залаят. Нощният студ ги караше да се притискат един до друг; долавяха въздишките си, очите им се струваха по-големи в мрака и сред тишината тихо се отронваха думи, които падаха в душите им с кристална звучност и се отразяваха там с многократни трептения.“

Чели ли сте някога, господа, по-изразителен език? Виждали ли сте по-сладострастна картина? Ще ви цитирам още нещо.

„Никога госпожа Бовари не беше изглеждала тъй хубава, както по това време; тя имаше оная неопределима красота, която се поражда от радостта, от възторга, от успеха и която не е нищо друго освен хармония на темперамента с обстоятелствата. Нейните възжеления, нейните скърби, опитът от насладата и младежките ѝ илюзии постепенно я бяха развивали, както цветята се развиват от тора, дъжда, ветровете и слънцето, и най-сетне тя разцъфваше в пълнотата на своята природа. Клепачите ѝ бяха сякаш нарочно изрязани за нейните

дълги любовни погледи, в които зеницата се губеше, а дълбокото ѝ дихание издуваше тънките ноздри и очертаваше устните ѝ, които при светлина бяха слабо засенени от лек, черен мъх. Би казал човек, че косите на тила ѝ бяха натъкмени от художник, опитен в покварата: те се завиваха в тежка маса, небрежно и според случайностите на незаконната любов, която ги разплиташе всеки ден. Гласът ѝ имаше сега по-гъвкава мекота, както и снагата ѝ; нещо тънко, което проникваше във вас, се излъчваше дори от гънките на роклята и от извивките на крака ѝ. Шарл както в първите дни на сватбата я намираще прелестна и съвсем неотразима.“

Дотук красотата на тази жена се състоеше в нейната миловидност, държане, дрехи. Сега я виждате без воал, разкрасена от изневярата.

Ето ви един портрет, господа, каквито господин Флобер умее да рисува... Авторът ви показва поезията на прелюбодеянието и аз още веднъж ви питам, не са ли пропити с най-дълбока безнравственост тези страници?

Стигам до втория важен момент. Госпожа Бовари е тежко болна и когато започва да се възстановява, се възвръща за кратко време към религията.

„В тия часове господин Бурнизиан дохождаше да я види. Той се осведомяваше за здравето ѝ, донасяше ѝ новини и с ласкави приказки, нелишени от приятност, я насочваше към религията. Само видът на расото му я ободряваше.“

Един ден, когато е тежко болна, тя иска да приеме причастието. Аз не обичам да чета в романи за религиозни чувства и обреди, но тази жена съвсем не е разкаяла се Магдалена. Напротив, тя дори и когато се моли, остава страстна и не се разкайва...

След това кратко религиозно отклонение идва второто падение... Леон и Ема си дават среща в катедралата. Когато излизат, Леон я поканва да вземат файтон.

Ние знаем вече, господа, че ще се извърши второто падение. После те наемат квартира, започват да се срещат. Цитирам:

„Тя завиваше в една улица, познаваше го по къдравите коси, които се подаваха изпод шапката.

Леон, на тротоара, продължаваше да върви. Тя тръгваше подире му до хотела; той се качваше, отваряше вратата, влизаше... Как се

прегръщаха!

След целувките думите се надпреварваха. Разправяха си скърбите от изминалата седмица, предчувствията, тревогите за писмата; но сега забравяха всичко и се гледаха право в лицата с чувствени смехове и с възгласи от нежност.

Леглото беше широко, махагоново легло във вид на ладия. Завесите от червена коприна, които се спускаха от тавана, образуваха съвсем нисък свод над широката възглавница; и нищо в света не беше по-хубаво от нейната тъмнокоса глава и нейната бяла кожа, които изпъкваха върху тоя червен цвят, когато със свенлив жест тя сключваше двете си голи ръце, за да скрие лицето си.

Топлата стая с дебелия килим, с лекомислените украшения и със спокойната светлина сякаш беше напълно пригодена за страстна близост.“

Ето какво става в тази стая. Ще ви посоча още един важен момент, за да видите какви сладострастни картини са обрисувани в книгата.

„Колко обичаха те тази стая, изпълнена с веселост, макар че беше с малко излиняло велелепие! Винаги намираха мебелите на същите им места, а понякога фуркети, които тя беше забравила миналия четвъртък под подставката на часовника. Обядваха до камината на малка масичка. Ема режеше, слагаше късчета в чинията му, като го обсипваше с гальовни думи; и се смееше със звънлив и безпътен смях, когато пяната на шампанското преливаше от тънката чаша върху пръстените на ръцете ѝ. Двамата бяха така потънали в своето взаимно притежание, че се мислеха в своя собствена къща и че ще живеят там до смъртта си като двама вечно млади съпрузи. Казваха «нашата стая, нашия килим, нашите кресла», тя дори казваше «моите пантофи», подарък от Леон, една нейна прищявка. Те бяха пантофи от розова коприна с лебедов пух по края. Когато сядаше на коленете му, кракът ѝ висеше във въздуха и мъничкото ѝ чехълче се държеше само на пръстите на босия ѝ крак.

За първи път той вкушваше неизразимата прелест на изящните женски неща. Никога не бе срещал тая красота на думите, тая съдържаност в облеклото, тия пози на заспала гълъбица. Той се възторгваше от нейната душа и от дантелите на фустата ѝ. От друга

страна, нали тя беше жена от висшето общество и омъжена жена! Истинска любовница, значи!“

Ето ви, господа, описание, което не се нуждае от коментари, смятам...

Скуката в семейството, поезията на изневярата, това са, господа, ситуациите, които господин Флобер обича да описва и за съжаление ги описва прекалено добре.

* * *

Ема Бовари се самоотравя и дори когато умира, се чува „шум от груби дървени обувки и песента:

*Вятърът изви и сред тежкия зной
грабна ѝ късата рокличка той!“*

Разказах ви романа, дадох ви цитати. „Ревю дьо Пари“ е поместило „Мадам Бовари“ със съкращения, срещу които господин Флобер е възразил.

Пред вас, господа, стоят трима обвиняеми: господин Флобер, автор на книгата, господин Пиша, отговорен редактор, и господин Пийе, печатар. Те и тримата са виновни, но трябва да подчертая, че отговорният редактор и печатарят не носят еднаква вина с писателя. Главен виновник е господин Флобер, който е възразил на редакцията за съкращенията. На второ място идва господин Лоран-Пиша, който е поискал да направи съкращения, но не е изпълнил докрай задачата си като отговорен редактор. И най-сетне идва печатарят, който трябва да играе ролята на часовой, недопускащ скандала. Печатарите трябва да четат, те също са отговорни. Те стоят на преден пост. Въпреки това би следвало да се прояви снизходителност към Пийе. Главният виновник е Флобер и към него съдът трябва да прояви необходимата строгост.

Моята задача е изпълнена. Трябва да очакваме възражения и дори можем да ги предвидим — ще се опитат да ни убедят, че романът е нравствен в основата си, тъй като изневярата е наказана.

На това възражение аз имам два отговора. Дори да приемем, че произведението е нравствено, заключението не може да премахне сладострастните подробности. Освен това аз поддържам, че произведението е безнравствено.

Поддържам, господа, че всичките тези сладострастни подробности могат да нанесат вреда... Кой ще чете романа на господин Флобер? Хора, които се занимават с икономика, политика? Не. „Мадам Бовари“ ще попадне в ръцете на млади момичета, на омъжени жени и тогава въображението ще се поддаде на съблазънта, обрисувана в книгата. Сладострастните картини оказват много по-голямо въздействие от хладните разсъждения.

Поддържам също, че от философска гледна точка романът „Мадам Бовари“ е безнравствен. Госпожа Бовари се самоубива, тя много страда, това е истина, но не умира, защото е прелюбодейка, а защото сама го пожелава. Умира красива и млада, след като е имала любовници, и оставя един съпруг, който я обожава, който намира снимката на Родолф, неговите писма и писмата на Леон, прочита тези писма и още повече започва да обича жена си и дори умира от любов по нея. Кой може да обвини тази жена в книгата? Никой. Такова е заключението. В романа няма нито едно лице, което би могло да я обвини. Ако ми посочите един разумен човек, порицал добродетелно изневярата, ще призная, че греша. Ако няма такъв човек, това ще означава, че имам право и книгата е безнравствена.

Може ли да става дума за съпругеска чест, след като съпругът нито с една дума не обвинява жена си?

Може ли да става дума за обществено мнение? Общественото мнение е олицетворено от една комична личност, аптекаря Оме, заобиколен от също така комични лица, които Ема Бовари превъзхожда.

Какво да кажем за религиозното чувство? Свещеникът също е осмян.

Какво да кажем за писателя? Той прави едно-единствено философско разсъждение в IX глава и аз ще ви прочета следната фраза:

„Винаги след смъртта на някого наоколо настъпва слисване — толкова е мъчно да се проумее това втурване на небитието, това, че трябва да повярваш в него.“

Може би тези редове не изразяват безверие, но във всички случаи изразяват скептицизъм...

Ето философското заключение на книгата, направено не от автора, а от един човек, който разсъждава и задълбава нещата, от човек, който е потърсил в книгата герой, превъзхождащ тази жена. Няма такъв герой. Госпожа Бовари превъзхожда всички. Следователно другаде, не в книгата, трябва да се търси християнският морал, който е в основата на съвременната цивилизация. Чрез този морал се обяснява и изяснява всичко.

В негово име изневярата е порицана, осъдена не защото е непредпазливост, която излага на разочарования и съжаления, а защото е престъпление срещу семейството. Вие порицавате и осъждате самоубийството не защото е безумие — лудият не е отговорен за постъпките си; не защото е малодушие — понякога за него е необходима физическа смелост, но защото то изразява пренебрежение към дълга в живота, който вече завършва, и безверие към отвъдния живот, който започва.

Този морал порицава реалистичната литература не защото тя обрисова страстите: омраза, отмъщение, любов; светът живее с тези страсти и изкуството трябва да ги описва, но не бива да ги описва необуздано, без мярка. Изкуството без правила не е изкуство; то е като жена, която се разсъблича. Да се наложи на изкуството обществено благоприличие, не означава да го принизим, а да му окажем нужната почит. Не можем да се възвеличаваме без правила на поведение. Ето, господа, принципите, които проповядваме, ето доктрината, която защитаваме.

ПРИСЪДА

Съдът разгледа на съдебно заседание обвинението срещу господата Леон Лоран-Пиша и Огюст-Алексис Пийе, първият — отговорен редактор, а вторият — печатар на периодичното списание „Ревю дьо Пари“, и господин Гюстав Флобер, писател, подведени под отговорност: 1. Лоран-Пиша за публикуването през 1856 година на части от тъй наречения роман „Мадам Бовари“ в броевете от 1 и 15 декември и по-специално за някои отделни пасажи на страници 73, 77, 79, 272, 273, в които се накърняват общественият и религиозен морал и добрите нрави; 2. Пийе и Флобер за подпомагане и извършване на горепосочените закононарушения — Пийе чрез напечатването, Флобер чрез написването и възлагането за печат на части от романа със заглавие „Мадам Бовари“ у Лоран-Пиша, когото в пълно съзнание са подпомогнали и подбудили и по този начин са станали съучастници в закононарушенията, посочени в параграф 1 и 8 от закона от 17 май 1819 година и член 59 и 60 от Наказателния кодекс.

Прокурорът господин Пинар поддържа обвинението.

След като изслуша защитата на адвоката метр Сенар за господин Флобер, метр Демаре за господин Пиша и метр Фаври за печатаря, отложи за днешното (7 февруари) заседание произнасянето на решението, което е следното:

Като взе под внимание, че Лоран-Пиша, Гюстав Флобер и Пийе са обвинени в накърнение на обществения и религиозен морал и на добрите нрави, първият като отговорен редактор, публикувайки в периодичното списание „Ревю дьо Пари“ в броевете от 1 и 15 октомври, от 1 и 15 ноември, от 1 и 15 декември 1856 година романа със заглавие „Мадам Бовари“, Гюстав Флобер и Пийе като съучастници, единият като автор на ръкописа, а другият като печатар;

като взе под внимание, че подчертаните в горепосочения роман, съдържащ близо триста страници, пасажи се намират според обвинителния акт на страница 73, 77 и 78 (от 1 декември) и 271, 272 и 273 (от 15 декември 1856);

като взе под внимание, че инкриминираните пасажки, взети отделно и без връзка с текста, представляват изрази, образи и картини, които добрият вкус отхвърля и които са в състояние да накърнят законната и достойна за почит добродетелност;

като взе под внимание, че същите забележки могат да бъдат направени и за други пасажки, неотбелязани в обвинителния акт, които представляват разсъждения, не по-малко противоречащи на добрите нрави, на институтите — основа на обществото, и на религиозните обреди;

като взе под внимание, че поради тези слабости творбата, представена пред съда, заслужава сериозно порицание, тъй като задачата на литературата е да направи по-красива душата, издигайки ума и пречиствайки нравите, а не да насажда отвращение към порока, представяйки картината на безредията, които могат да съществуват в едно общество;

като взе под внимание, че обвиняемите, в частност Гюстав Флобер, енергично отхвърлят обвинението, като твърдят, че романът, представен пред съда, има чисто нравствена цел; че авторът е искал преди всичко да обърне внимание на опасностите, предизвикани от едно възпитание, несъобразено със средата, в която трябва да живеем, и следвайки тази своя идея, е показал жената, главна героиня на неговия роман, стремяща се към свят и общество, за които не е била създадена, нещастна от скромното положение, в което я е поставила съдбата, забравила майчиния си дълг, пренебрегнала съпружеските си задължения, отдала се на прелюбодейство и причинила разрухата на семейството си и завършила по най-жалък начин чрез самоубийство, след като е преминала най-ниските нравствени степени и дори е достигнала до кражба;

като взе под внимание, че тази тема, по принцип нравствена, е трябвало да бъде разгледана конкретно с по-строг език и по-сдържано, особено представените картини и положения, които авторът излага на показ пред читателите;

като взе под внимание, че не е позволено да се възпроизвеждат всички факти, думи и жестове, включително и непристойните, на героите, които писателят си е поставил за задача да опише, под претекст на образност, обрисовка на характери и атмосфера; че подобна система в литературните произведения, а също така в

изкуството би довела до реализъм, отричащ красивото и доброто, и създавайки произведения, обидни за окото и душата, би нанесла непоправими поражения на обществения морал и добрите нрави;

като взе под внимание, че има граници, които и най-леката литература не бива да преминава, и за които Гюстав Флобер и другите обвиняеми явно не са си дали достатъчно сметка;

но като взе под внимание и това, че творбата, чийто автор е Флобер, е произведение, явно дълго и сериозно обмисляно както от литературна, така и от психологическа гледна точка; че пасажите, отбелязани в обвинителния акт, колкото и осъдителни да са те, са рядко срещани в сравнение с общия обем на произведението; че тези пасажки било поради изложените идеи, било поради обрисуваните положения са свързани с характеристиките, които авторът е създал, макар и преувеличавайки и използвайки вулгарен и понякога дори шокиращ реализъм;

като взе под внимание, че Гюстав Флобер ни уверява в своето уважение към добрите нрави и всичко, свързано с религиозния морал; че неговата книга явно не е написана както някои други произведения с единствената цел да удовлетвори плътските страсти, склонността към произвол и разврат или да осмее неща, почитани от всички;

че той е виновен само защото на места не се е съобразил с правилата, които всеки самоуважаващ се писател никога не бива да престъпва и да забравя, че литературата като изкуство, за да може да извърши добро, с каквато цел е написана, не бива да бъде чиста и красива само по форма, но и в изразните средства;

от тази гледна точка, като взе под внимание, че не е напълно доказано дали Пиша, Гюстав Флобер и Пийе са виновни в приписаните им закононарушения;

съдът ги освобождава от наказателна отговорност и от съдебни разноски.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.